

Rapport 2007:3

Dos av preventiva metoder i Lunds kommuns grundskolor 2006

Rapport över metoder som visat sig framgångsrika på andra håll och som har stöd från forskningen. Rapporten innehåller metoder som används i Lunds kommun eller är sådana som vi inom Lunds kommuns ATAD prevention kan ställa oss bakom.

Dos av preventiva metoder i Lunds kommuns grundskolor år 2006 - Frekvens och kvantitet

Denna sammanställning är *en* form av uppföljning kring i vilken *omfattning* de preventiva kunskapsbaserade metoderna används i Lunds kommun. Sammanställningen är gjord av ATAD Prevention Center, Lunds kommun efter uppgifter som lämnats av företrädare på grundskolorna i kommunen. Datainsamlingen har bestått av en enkät som ställt till rektorerna på samtliga grundskolor i Lunds kommun.

Syftet med rapporten är att få en helhetsbild av vilka preventiva metoder som används på grundskolorna i kommunen samt i vilken omfattning.

Rapporten har en kvantitativ ansats och avser att ge en bild över hur många som utbildats i en metod, hur många som arbetar med metoden samt hur metoden nått ut till målgruppen i respektive insats.

Betydande utbildningsinsatser har genomförts under senare år.

År 2003-2005 utbildades 50 personer knutna till skola/närområde (flertalet från elevvården). Utbildningen bestod av 15 halvdagsföreläsningar av landets bästa forskare kring hur man bäst arbetar med förebyggande frågor på det lokala planet. Samtliga kommunala gymnasier och grundskolor (med undantag av Tunaskolan, Östratorskolan, Fäladsgården & Gunnesboskolan) var representerade på utbildningen. Denna kurs la grunden för en gedigen kompetens ute på skolorna i förebyggande frågor och kursdeltagarna träffas regelbundet i PreventionsNätverk.

År 2004-2006 gavs utbildningar i Lund i ÖPP (Föräldrastöd på föräldramöten), Motiverande samtal (för elevhälsan), SET (Social- och Emotionell Träning) samt ett flertal riktade halvdagsföreläsningar. Under 2006 producerade ATAD Prevention Center en dvd med filmen "Livet är en fest, eller..." med lärarhandledning. Detta skedde på önskemål från gymnasieskolorna och de äldre årskurserna i grundskolan, som saknade ett bra pedagogiskt material att arbeta med.

År 2005-2006 gavs utbildningar till samtliga elevvårdsteam/skolledare under en heldagsutbildning med Martin Forster (leg psykolog och forskare), som gav en överblick över vilka metoder som visat sig fungera i Sverige.

Metoderna i denna rapport

Läs mer om metoderna i rapporten **Evidensbaserade metoder** (Rapport 2007:1). Denna är en förteckning över metoder som visat sig framgångsrika på andra håll och som har stöd från forskningen. Listan ska ses som en kvalitetsstämpling och metoderna är sådana som vi inom Lunds kommuns ATAD prevention kan ställa oss bakom. På följande sida ges en kortfattad beskrivning av metoderna som idag används på skolorna i Lunds kommun. Utöver dessa har vi även kartlagt spridningen av dvd'n *Livet är en fest... eller?*, som är framtagen som diskussionsunderlag till skolorna. Fler bra metoder finner ni i Rapport 2007:1.

Metod för föräldramöte

Örebro Preventionsprogram (ÖPP) – redovisas i bilaga

Programmet genomförs via korta föräldraträffar (15–20 minuter) i anslutning till ordinarie föräldramöten i skolår 6–9 där föräldrar informeras om:

- Ungdomsdrickande och faktorer som hänger ihop med detta, t ex föräldrars inställning till alkohol
  - Hur man som förälder kan förhålla sig till ungdomsdrickande
  - Vikten av att föräldrarna tillsammans sätter upp gemensamma regler och normer.
- Träffarna leds av särskilt utbildade föräldramötespresentatörer.

Metoden används på en majoritet av 6-9 skolorna i Lunds kommun.

Metoder för elever och lärare

SkolKomet (från och med 2007) – redovisas i bilaga

Programmet genomförs av lärare/pedagoger som handleds av utbildade handledare. Programmet finns i en version för lärare i grundskolans år F–5 och en för grundskolans år 6–9. Metoden innebär att lärare får pröva olika strategier för att hantera konflikter, skapa arbetsro, motivation och ett gott samarbete.

20 personer utbildas under 2007 till handledare i metoden. SkolKOMET används sedan våren 2007 på i stort sett samtliga F-9 skolor i BSN ÖST samt på två skolor i Lunds STAD.

Social och emotionell träning (SET) – redovisas i bilaga

SET är ett manualbaserat program för att systematiskt lära elever att hantera sina känslor, självkänedom, motivation, empati och sociala kompetens. Programmet vänder sig till alla elever i grundskolans år 0–9

Metoden används på sju grundskolor i Lunds kommun. Utbildningar genomfördes år 2005 samt 2006. Totalt finns 29 utbildade handledare i Lunds kommun. Dessa har i sin tur utbildat kollegor

Metoder för elevhälsan

Motiverande samtal (Motivational Interviewing)

Ett motiverande samtal utförs av elevhälsovården och pågår i som längst 30-60 minuter, men många gånger kortare. Grundtanken i denna modell att eleven och behandlaren samarbetar för att nå en förändring. Metoden ökar möjligheten att • bygga upp en god relation med eleven och öka den inre motivationen till förändring. Den kan hjälpa eleven att ta ett steg vidare och bearbeta hinder.

Metoden används idag endast av elevhälsovården på Vikingaskolan i Lunds kommun och redovisas därför inte i bilaga.

Metoderna som redovisas på förra sidan är de som används eller är under uppstart i Lunds kommun. Följande metoder används inte idag, men är att rekommendera, om behov finns.

Metoder för elever och lärare

- ▶ Ledarskap och förhållningssätt i klassrummet (classroom management)
- ▶ Lärarledarskap (incredible years teacher classroom management)
- ▶ StegVis (second step)

Övriga skolövergripande metoder

- ▶ Olweus mobbningsförebyggande program

Inför framtiden

Generellt finns en positiv trend bland skolorna att satsa mer på evidensbaserade förebyggande metoder, som många gånger visat sig fungera väl på andra ställen. Det finns dock fortfarande stora skillnader mellan skolorna kring hur det förebyggande arbetet bedrivs.

Denna rapport behöver kompletteras med kvalitativa studier kring hur väl metoderna slagit ut. Det finns anledning att studera implementeringsprocessen närmre. Många gånger är den svåraste delen att få en metod att ”överleva” genom att bli en naturlig del av vardagen.

På kortare sikt bör metoderna kunna bidra till ett bättre skolklimat, en smidigare undervisningssituation och bättre kontakter med föräldrarna. Var skola behöver finna metoder för att kvalitetssäkra de nya programmen. ATAD Prevention Center har tagit fram underlag för uppföljning, som finns att hämta på webbsidan www.droginfo.com.

I förlängningen bör satsningarna kopplas till målen för ATAD-arbetet tagna i *Policy för det hälsofrämjande och förebyggande arbetet kring Alkohol, Tobak och Andra Droger i Lunds kommun* (2004-2012).

LUND

Bilaga: Redovisning av dosen av de metoder som frekvent används i Lunds kommun

Örebro Preventionsprogram (ÖPP)

	Utbildade utbildare på skolan	Utbildade handledare på skolan	Föräldramöten 2006, där metoden används					Antal föräldrar som nåtts under året	Totalt antal elever i åk 6-9 under hösten 2006				Totalt elever
			Åk 6	Åk 7	Åk 8	Åk 9	Total		Åk 6	Åk 7	Åk 8	Åk 9	
Gunnesboskolan	0	0	0	0	0	0	0	48	61	63	74	246	
Lerbäckskolan	0	7	1	1	0	0	2	138	55	83	128	404	
Fäladsgården	0	2	0	0	0	0	0	0	98	97	86	375	
Fågelskolan	0	3	2	2	2	2	8	538	72	58	64	269	
Svaneskolan	0	0	0	0	0	0	0	0	50	121	112	396	
Järnåkraskolan	0	10	0	0	3	3	6	120	49	83	102	316	
Östratornskolan	0	9	3	3	0	0	6	75	75	78	74	311	
Tunaskolan	0	0	0	0	0	0	0	0	85	80	91	337	
Vikingaskolan	0	6	0	0	2	1	3	80	23	38	42	150	
Nyvängskolan	0	2	0	1	1	0	2	200	44	113	107	384	
Genarps skola	0	0	0	0	0	0	0	0	55	59	57	233	
Killebäckskolan	0	7	0	1	2	0	3	240	103	103	118	432	
Svaleboskolan	0	4	0	0	0	0	0	0	72	81	79	309	
TOTAL		52	0	8	10	6	30	1391	829	1055	1123	4162	

Grå ruta = Utbildade handledare finns på skolan.

Statistik finns för samtliga 6-9 skolor i Lunds kommun inklusive friskolorna. Dessa är däremot borttagna från denna sammanställning, då ingen av dem använder sig av ÖPP-metoden.

År 2006: 9 av 13 kommunala (6-9) skolor har utbildade handledare på skolan. 7 av dessa nio använde sig av ÖPP under 2006 på sammanlagt 30 olika föräldramöten. Uppskattningsvis har knappt 1400 (1391) föräldrar tagit del av metoden under 2006. De flesta föräldramötena genomfördes i åk 8 (10 st) följt av åk 7 (8 st) och åk 6 och 9 (6 st vardera)

LUND

Social och emotionell träning (SET)

	Utbildade handledare på skolan	Pedagoger som arbetar med SET på skolan under 2006	Antal elever som fått ta del av metoden 2006										Total DOS elever	Total Antal elever	
			F	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6	Åk 7	Åk 8	Åk 9			
Gunneshögskolan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	436
Lerbäckskolan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	572
Fäladsgården	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	375
Fågelskolan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	490
Svaneskolan	6														396
Apelskolan	2														47
Järnåkraskolan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	478
Östratornskolan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	415
Tunaskolan	4	4													561
Mårtenskolan	1														101
Vikingaskolan	7														346
Nyvångskolan	2	2	0	0	0	0	36	19	0	0	0	0	0	55	644
Genarps skola	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	348
Killebäckskolan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	432
Svaleboskolan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	604
Resurscentrum	7														
TOTAL	29	6					36	19						55	9741

X = ej svar, Grå ruta = Utbildade handledare finns på skolan

* Tunaskolan utbildar samtlig personal i SET 070306. Fr.o.m. hösten 2007 kommer samtlig personal att arbeta med SET

Statistik finns för samtliga 6-9 skolor i Lunds kommun inklusive friskolorna. Dessa är däremot borttagna från denna sammanställning, då ingen av dem använder sig av ÖPP-metoden.

År 2006: 7 kommunala skolor har utbildade handledare på skolan. Endast Nyvångskolan har uppgett att de använder sig av metoden ute i klasserna.

LUND

SkolKomet (från och med 2007)

		Utbildade handledare på skolan	Pedagoger som praktiserar KOMET 2007	Total DOS elever	Total Antal elever
BSN STAD					
Gunnesboskolan	F-9	0	0	0	476
Hubertusgården	F-6	0	0	0	202
Håstad	F-3	0	0	0	41
Odarslöv	4-6	0	0	0	34
Vallkärra	F-6	0	0	0	139
Lerbäckskolan	F-9	0	0	0	597
Oskarskolan	F-1	0	0	0	56
Fäladsgården	6-9	1			375
Backaskolan	F-5	0	0	0	273
Lovisaskolan	F-4	0	0	0	101
Ladugårdsmarken	F-5	0	0	0	118
Svenshögsskolan	F-5	0	0	0	141
Fågelskolan	F-9	1			515
Gråsparvskolan	F-2	0	0	0	55
Palettskolan	F-6	0	0	0	195
Svanaskolan	6-9	0	0	0	396
Vårfruskolan	F-5	0	0	0	191
Apelskolan	F-3	0	0	0	47
Järnåkraskolan	F-9	0	0	0	493
Klostergårdskolan	F-6	0	0	0	210
Vegaskolan	F-3	0	0	0	82
Östratornskolan	F-9	0	0	0	415
Munspelets skola	F-5	0	0	0	104
Flygelskolan	F-5	0	0	0	142
Tunaskolan	F-9	0	0	0	561
Mårtensskolan	F-5	0	0	0	101
ISLK- Internationella skol	F-9	0	0	0	66
Vikingaskolan	F-9	0	0	0	346

OBS!

Skolkomet avser 2007 och kommer att uppdateras efterhand. Sammanställningen är endast till för att redogöra vilka skolor som valt att utbilda handledare i metoden SkolKomet.

Handledarna är under utbildning hela 2007 samtidigt som de handleder praktiserande pedagoger.

Fortsättning SkolKomet

		Utbildade handledare på skolan	Pedagoger som praktiserar KOMET 2007	Total DOS elever	Total Antal elever
BSN ÖST					
Nyvångskolan	F-9	4			644
Hagalundskolan	F-6	2			197
Torna Hällestad	F-3	0	0	0	53
Genarps skola	F-9	3			374
Häckebergaskolan	F-5	1			135
Killebäckskolan	6-9	0	0	0	432
Byskolan	F-5	2			229
Uggleskolan	F-5	1			207
Revinge Skola	F-5	1			46
Österskolan	F-5	1			119
Svaleboskolan	F-9	2			637
Idalaskolan	F-2	0	0	0	107
Freinet	F-9	0	0	0	62
Kunskapsskolan	6-9	0	0	0	58
LMG Montessori	F-9	0	0	0	163
Rudolf Steiner	F-9	0	0	0	139
Sankt Thomas	F- (9)	0	0	0	82
BMSL Bilingual montes	F- (9)	0	0	0	113
Maria Montessori	F- (9)	0	0	0	148
Skrylleängskolan	1-6	0	0	0	46
ATAD Prevention		1			
LS Resurscentrum		2			
TOTAL		22			10463

OBS!

Skolkomet avser 2007 och kommer att uppdateras efterhand. Sammanställningen är endast till för att redogöra vilka skolor som valt att utbilda handledare i metoden SkolKomet.

Handledarna är under utbildning hela 2007 samtidigt som de handleder praktiserande pedagoger.

DVD – Livet är en fest...eller?

	Antal DVD "Livet är en..." på skolan	Antal pedagoger, som diskuterat DVD'n	Klasser 2006, där DVD'n används			Föräldramöten 2006, där DVD'n används					Antal föräldrar som nåtts under året	Total elever åk 8-9
			Åk 8	Åk 9	Total	Åk 6	Åk 7	Åk 8	Åk 9	Total		
			Gunnesboskolan	0	0	0	0	0	0	0		
Lerbäckskolan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	266
Fäladsgården	4	0	3	4	7	0	0	0	0	0	0	180
Fågelskolan	0	0										139
Svaneskolan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	225
Järnåkraskolan	0	0										184
Östratorskolan	0	0										158
Tunaskolan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	172
Vikingaskolan	0	0										89
Nyvångskolan	2	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	227
Genarps skola	3	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	119
Killebäckskolan	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	226
Svaleboskolan	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	156
TOTAL	13	30	5	4	9	0	0	0	0	0	0	2278

Grå ruta = DVD "Livet är en fest, eller ...?" med lärarhandledning finns på skolan.

År 2006: 5 av 13 kommunala (6-9) skolor har uppgett att de har dvd med lärarhandledning "Livet är en fest, eller...?" på skolan.

3 av dessa 5 använde sig av materialet under 2006.

Genarps skola har använt dvd'n som diskussionsunderlag på personalkonferens, där ny arbetsplan kring ANT diskuterades.

Fäladsgården respektive Nyvångskolan har använt materialet i klasser.

Ingen skola uppger att de använt materialet på föräldramöte.